

TEXTUS ENODATUS.

Translatio-
nes.
Camer.
Druſi.

Syrus.

Varia inter-
pretationes.
Hugo.

Lyranus.

Dionys.
Cart.

Mens no-
stra.

Christus &
Deipara
Deo quo-
dammodo
afstantes in
Mundi mo-
tione.

1137 Praejecta verba sic effert Joachimus Camerarius: *Ego sola ubique sum, quām latē pater calum, & quām profunda est abyssus, undeque in mari, undeque super terram.* Druſius verò ita: *Ambitum celi circuvi folia, & in profundo abyssorum deambulavi: in fluctibus maris, & in universa terra. Ferè similiter Tigurina. Syrus autem: *In celo unā cum Deo simul habitavi, & in fundamentis abyssorum ego ambulavi, in fontibus aquarum, & in fundamentis orbis.**

1138 Omnes ferè Interpretes faci verba hæc de Christi Jesu, quā Deus est, immensitate capiunt sub circuptionis, ambulationis, & flationis in omni loco metaphora; tamet si diversimodè explicit. Hugo Carenſis ita: *Gyrum celi, id est, motum Planetarum, & cursum siderum circuvi, per Astronomiam investigando. Profundum abyssi penetravi, mensurando per Geometriam: Et in fluctibus maris ambulavi, id est, ambulare docui per Astrologiam, & naturalem scientiam, quæ Astronomiae subalternatur. Et in omni terra steti, per artem calculandi, id est, per Arithmetican, & Musican, quæ omnium calculationem, & proportionem docet. Hactenus Hugo, argutè sanè. Quæ velim notasses, ut Iicias, non solum Christum, quā homo est, sed etiam Deiparam, Astronomiæ, Geometriæ, Astrologiæ, Arithmeticæ, & Musicae peritissimam fuisse. De quo multa nonnulli.*

Lyranus verò sic exponit. *Gyrum celi, id est, cælum fidereum luminaribus, & stellis ornatum circuvi, disponendo motum orbium. Et profundum abyssi penetravi, præparando concavitates in terra, ut ibi, congregatis aquis, apparere arida, quæ congregatio vocatur Oceanus vel abyssus. Et in fluctibus maris ambulavi, salvando Noë. Et in omni terra steti, dando ei stabilitatem undique circa centrum mundi.*

1139 Dionysius autem Carthusianus in hunc modum, *Gyrum celi circuvi sola, id est omnium cælestium corporum ambitum circumplexum, & meā immensitate continui, & conclusi, ac intra me comprehendendi, & meā gubernatione direxi. Et profundum abyssi penetravi: quia immensa nollis terminis limitor, sed penetra universa, & essentis illabor terum, sumque rebus intimior, quām essentia erum principia. Et in fluctibus maris ambulavi: potestivè ac sapienter omnia, quæ in mari sunt, & sunt, disponendo. Et in omni terra steti: cuncta terrena regendo. Hæc Dionysius. Penè similes sunt Jansenius, Palacios & neoterici alii, qui nonnulli addunt de infinita Dei cognitione, & scientia res omnes penetrante, prospiciente quantumvis profundas, latas, & amplas.*

1140 Nos verò paulò aliter Ecclesiastici verba enodamus, quin obſtaculo nobis fint exhibita enodationes. Etenim, ut de nostro conſer argumento, notandum censeo, Christum Dominum, quā homo etiam extat, & Virginem Matrem, quæ tantopere ei conjuncta est, quodammodo Deo adſtitisse in accurata cælorum, maris terræque molitione, & conſervatione; quatenus ſcilicet præordiati sunt, prædicti, & contemplati à Numeris, ut rerum omnium principia, exemplaria,

& fines, ante earum conditionem. De quo nonnulla diximus suprà ad illa verba 5. *Pri- mogenita ante omnem creaturam. Lege quæ de Iefu & Maria in sensu verè litterario di- cuntur Proverb. 8. à v. 22. usque ad 30. eru- ditissimi nostri Salazarii commentarius adhibi- tis. Ego ea præfertim verba cursim propono, & cum Siracidis verbiſ compono. Quando Proverb. 8. 22. preparabat celos aderam (en nostra, gyrum celi circuvi sola) Quando certa lege & gyro vallabat abyssos (ecce illa, profundum abyssi penetravi.) Quando circumdabat mari ter- minum suum, & legem ponebat aquis, ne trans- fident fines suos. (hoc illud est; in fluctibus maris ambulavi.) Quando appendebat fundamen- cuncta terra (his ea cohaerent; in omni terra steti.) cum eo eram cuncta componens. LXX. cuncta disponens, compingens, vel modulans; He- braicè educans, nutriendi, aut quasi nutritia, aleando, foventi, enutriendo omnia; cælos nempe, abyssos, maris fluctus, & terram, & quidquid in eis continetur: tanquam re- rum omnium principium, exemplar, & fina- lis causa. Quo utique sensu Christus, & ejus Genitrix gyrum celi in, vel à mundi primor- diis, circuifesse, profundum abyssi penetrat- fe, in fluctibus maris ambulasse, & in omni terra steti dicuntur: certa quadam immen- sitate quodammodo infinita per essentiam, præ- ficiam, & potentiam, ut qui rerum omnium creaturarum perfectiones longè excellentiori modo in se contineant, ut verbum 5. illustran- tes statuimus.*

1141 Sed enim, eti hæc ita fint, juxta Sublimior intelligentia. *Gyrum celi, id est, cælum literalis corticis ſenſum ſuperficiarum, ornatum circuvi, disponendo motum orbium. Et profundum abyssi penetravi, præparando concavitates in terra, ut ibi, congregatis aquis, apparere arida, quæ congregatio vocatur Oceanus vel abyssus. Et in fluctibus maris ambulavi, salvando Noë. Et in omni terra steti, dando ei stabilitatem undique circa centrum mundi.*

1139 Dionysius autem Carthusianus in hunc modum, *Gyrum celi circuvi sola, id est omnium cælestium corporum ambitum circumplexum, & meā immensitate continui, & conclusi, ac intra me comprehendendi, & meā gubernatione direxi. Et profundum abyssi penetravi: quia immensa nollis terminis limitor, sed penetra universa, & essentis illabor terum, sumque rebus intimior, quām essentia erum principia. Et in fluctibus maris ambulavi: potestivè ac sapienter omnia, quæ in mari sunt, & sunt, disponendo. Et in omni terra steti: cuncta terrena regendo. Hæc Dionysius. Penè similes sunt Jansenius, Palacios & neoterici alii, qui nonnulli addunt de infinita Dei cognitione, & scientia res omnes penetrante, prospiciente quantumvis profundas, latas, & amplas.*

1140 Nos verò paulò aliter Ecclesiastici verba enodamus, quin obſtaculo nobis fint exhibita enodationes. Etenim, ut de nostro conſer argumento, notandum censeo, Christum Dominum, quā homo etiam extat, & Virginem Matrem, quæ tantopere ei conjuncta est, quodammodo Deo adſtitisse in accurata cælorum, maris terræque molitione, & conſervatione; quatenus ſcilicet præordiati sunt, prædicti, & contemplati à Numeris, ut rerum omnium principia, exemplaria,

Abysſus pro inferno.

Mare pro
Gentilismo,
terra pro
Iudaismo.

Num. 23.7.

Gentilium intello, & per terram Judaï- um. Sic Iudaïs terra nomen ſolet in Scrip- tura defiri, propterea quod terrefribus in- fixi ſint rebus, ut claret ex Isa. 24. ubi eos terram vocat ſapè. Gentilibus autem maris nomenclatura rectè adaptatur, ob eorum le- vitatem, inconfitiam, & profunditatem in erroribus; nec non afſiduam perturbationem, & confuſionem. Unde illud Num. 23. 7. *Fluet aqua de ſtula ejus, & ſemen illius erit in aquas multas.* Eſt haec ingeniosa & ſolida noſtri Ad- cazaris obſervatio frequens in Apocalypſim. Cum ergo hi duo populi & Gentilis, & Ju- daicus, vel ab Ecclesiæ Christianæ primor- diis, maximopere nitantur atque contendant eam evertere, ac perdere: Gentilismus æti- antibus ſuę levitas & perurbations fluctu- bus, Judaïsmus ſuę illa mundanibus bonis ad- hæſione; Christus Iefus, & Virgo Mater, qui cæli gyrum, id est, Eccleſiam, circumdant, præſto ad eſte dicuntur: *in fluctibus maris ambulant, & in omni terra flant mirabilis immen- fitate & providentia præfertim; maris æſtus compescunt, id est, Gentilium vires; terram calcant, id est, Judeorum potentiam frangunt.* Quæ omnia ſeorsim illuſtrare aggredimur.

TEXTUS ILLUSTRATUS

De Christo Domino.

SUBSECTIO XLIX.

Christus Eccleſiam ſuam circumdat, & pro- teget; Diaboli machinamenta penetrat, & evertit; Gentilimi, & Judaïsmi aduersus Christianum nomen vires frangit, & perdit.

1143 *S*Tatuimus, in hoc ſenu capienda Ec- clesiastici verba præjacta, & enoda- ta. Modò illis ſplendore aliunde concili- mus. Atque in primis occurrit Dei effatum apud Zachariam c. 2. 4. ubi de Eccleſia Chri- ſtiana, myſtica Jeruſalem: *Absque muro ha- bitabit Jeruſalem præ multitudine hominum, & jumentorum in medio ejus.*

Et Z. 2. 4. *Ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu, & in gloria ero in medio ejus.* Iſte etiam murus magnus & altus dicitur, quia Christus D. magnus eſt per incomprehenſibilitatem immensitatis: altus per exaltationem hu- manitatis. Accedit noſter Alcazarius ſcīte arbitrans eo muri ſymbolo Christianos ſacerdo- tes potiſſimum figurari, ex quorum Miffis atque orationibus conſtat Eccleſia murus, qui eam circumdat ac protegit; meminitque Ruperti afferentis, Euchariftam eſſe Eccleſia murum. Nec myſterio vacat quod mu- rū dicatur jaspide totus. Ut enim ibi S. Thomas: *ex jaspide, qui ſemper viorem ha- batur.* Adfert in hujus rei ſignificationem illud Ezechiel. 33. *In montibus excelsis Iſrael chariſtie erunt paſcua eorum: ibi requieſcent in herbis oblationibus.* Quasi Euchariftæ Sacramentum S. Thom. & locus ſit paſcuarum, & murus in Eccleſia circuitu ad ejuſ præſidium. Vide Alca- zarem Notatione 6. in caput 21. Apoca. ubi latè probat jaspide ſuę naturę viridem eſſe; & ab antiquis pro amuleto, ac tutela aduersus Dæmones habitum. Quapropter, ut ſignificetur Eccleſia Catholica, à Dæmonum impugnationi- bus eſſe omnino ſecura, eleganter dicitur Chri- ſtus in Eucharifta illi eſſe pro jaspide muro.

1145 *Ad liram ſuam concinebat Regius* Cantor Pf. 118. v. 117. *Adjuva me, & ſalve ſuā dum nos ero: Pro, adjuva me, eſt Hebraicè Saad, quod cibat Chri-*

nem reddit Vates, cur Christus Dominus pro igneo futurus ſit Eccleſiae ſuę muro; quia nempe erit jecur in medio ejus: ſicut enim in jecore ſanguis concoquatur, & inde in omnium membrorum nutrimentum diffunditur, ita à Chriſto Eccleſia cuſtodia, protec- tionē, omneque prædiuim derivatur. Et quidem je- cur nobilissimam Euchariftici Sacramenti me- taphoram eſſe, qua pollicetur Deus ſe uni- verſe Eccleſias, vitabis alimenti, puriſimi vi- delici ſanguinis fontem exticurum, quis ne- get? A Chriſto igitur ſub Eucharifticis ſpe- ciebus deliſcente univerſe Eccleſiae gloria & prædiuim quaqua verbum: *in medio enim cum ſit, ſuum preiōnum ſanguinem ad noſtrum ali- mentum effundens, muri tamen ignei ad inſtar nos cingit, & protegit; nam, ut ipſe teſtatur Joan. 6. 57. Qui mandat meam carnem, & Joan. 6. 57. bibit meum ſanguinem, in me manet; tanquam civitas intra mānia; & ego in illo, id eſt, in medio ejus, ut jecur. Hinc jam Ruperti in- terpretatio lib. 1. in Zachariam, *Dominus ipſe murus eſt, murus ignis in circuitu, per quod civi- tas illa, quam firma ſit ſatis innuitur. Cim enim scriptum ſit: Sicut ſtuſ cera à facie ignis, ſic pe- reant peccatores à facie Dei; quis ibi hoſtem timebit?* quis de nimico ſolitus eſſe?*

1144 Apocal. 21. 12. dicitur de Eccleſia Apoc. 21. militante ſub nove Jeruſolymæ à cœlo de- fensio, jaspide, & altum. Deinde v. 17. huic muro adſcri- buntur in altitudinem centum quadrangula- tū, quatuor cubiti, & jaspide totus deſcribi- tur: *Erat ſtructura muri ejus ex lapide jaspide.* At quāenam muri hujus tam alti, tam lati, tamque pretiosi ſignificatio? Mitto alio- rum placita, unius Angelici Doctoris inter- pretationi adhærens, qui in Commentariis ad Apoca. ſic elucidat: *Per murum convenien- tia. Chrifus intelligitur, qui S. Jeruſalem un- dique circumdat & protegit: de quo muro ha- beatur Ifai. 26. Urbs fortitudinis noſtræ Sion, ſaluator ponetur in ea murus & antemurale.*

Et Z. 2. 4. *Ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu, & in gloria ero in medio ejus.* Iſte etiam murus magnus & altus dicitur, quia Christus D. magnus eſt per incomprehenſibilitatem immensitatis: altus per exaltationem hu- manitatis. Accedit noſter Alcazarius ſcīte arbitrans eo muri ſymbolo Christianos ſacerdo- tes potiſſimum figurari, ex quorum Miffis atque orationibus conſtat Eccleſia murus, qui eam circumdat ac protegit; meminitque Ruperti afferentis, Euchariftam eſſe Eccleſia murum. Nec myſterio vacat quod mu- rū dicatur jaspide totus. Ut enim ibi S. Thomas: *ex jaspide, qui ſemper viorem ha- batur.* Adfert in hujus rei ſignificationem illud Ezechiel. 33. *In montibus excelsis Iſrael chariſtie erunt paſcua eorum: ibi requieſcent in herbis oblationibus.* Quasi Euchariftæ Sacramentum S. Thom. & locus ſit paſcuarum, & murus in Eccleſia circuitu ad ejuſ præſidium. Vide Alca- zarem Notatione 6. in caput 21. Apoca. ubi latè probat jaspide ſuę naturę viridem eſſe; & ab antiquis pro amuleto, ac tutela aduersus Dæmones habitum. Quapropter, ut ſignificetur Eccleſia Catholica, à Dæmonum impugnationi- bus eſſe omnino ſecura, eleganter dicitur Chri- ſtus in Eucharifta illi eſſe pro jaspide muro.

Eccleſia ſuā Chrifus pro muro igne- ſe, & pro jecore in medio illius.

S. Hieron. *Abulen.* *S. Hieron.* *Gen. 3. Geneſeos: Eſt ille ignis per modum muri ambientis totum locum paradiſi. Argute existimat S. Hieronymus, Chrifum pro mu- ro igneo in circuitu Eccleſiae oppofitum; ut credentes, & habitantes in medio calefaciat, qui prius frigore charitatis inepuerant, & poſſunt ſpiritu eſſe ferventes. Illud autem, quod Zacharias subtextit: *in gloria ero in medio ejus, Montanus, & alii ſic ex Hebræo ver- tunt: quia ero jecur in medio eorum; ſumpta particula, & pro cauſali quia, ut obſeruat ibi noſter Sanctius ex ſacræ Scripturæ uſu. Et ratio- P. Ildeph. de Flores in Eccleſ.**

Eccleſia ma- rus Sacer- dotes; con- ſtructus ē ſacris Eu- chariſtia ſuā dum nos cibat Chri-

S. Nyss.
Rus, circums-
dat simul &
protectit.
Græcus.

significat fulcire, stabilire, roborare, firmare, prandere; unde de cibi confirmatione dici solet. Quidam explanator Græcus apud Agellum effert; *circumda me*. Atque ita explicat: *Circumda gratia tuâ cor meum, & tuus ero, & ubi pax erit, nihil aliud curabo, nisi ut semper tuam voluntatem exequar*. Et forte hoc illud est, quod Paulus ad Hebreos 13. 9. aiebat. Optimum est gratia stabilire cor, non sciri, que non profuerunt ambulantibus in eis. *Habemus altare, de quo edere non habemus potestatem, qui tabernaculo deseruunt*. Ubi et S. Thomæ commentario, elçæ quæ non profuerunt, sunt cibi agni Paschalis, & ejusmodi alii; quibus Apostolus opponit Euchristici altaris alimoniam, quam appellat *gratiam cor stabiliens*, & circumdans quasi murus igneus, quasi satellitum quoddam, & praesidium. Fremat igitur quantumvis Dæmon tanquam *Leo rugiens*, & circumeat quærens quem devorat, certè cum Christus nos sibi gratia ambiat, a Dæmoni circuitu tuti, atque irritu erunt omnes ejus conatus.

1. Petri 5. 8. 1146 Deinde Dæmoni penetrat, & everit machinamenta Christus: id enim est, *profundum abyssi penetravi*. ne Ecclesia inferni monstra timeat, sed omnes ejus vincendi artes irideat. Etenim vixum primi fuerunt conditi Parentes Adamus & Eva, cum ecce lucifer astutas ingenii sui artes & technas in novellam illam Ecclesiam exeruit, callidissimi serpentis larvam induitus, dignam patellâ operculum, digna tali mimo persona, dignissima improbo impostore species, qua nequitias, vafricies, dolos, machinationes suæ tegeter, ac reteget. Sic subdolus & perfidius hostis mulierem aggreditur, & prostravit: ut à numero 134. latè explicuimus. Verum, quid, quælo, exinceps in Ecclesia Catholicæ gratiam à Deo sapientissime cautum? Exprimitur plane illis aequissimi, ac sapientissimi Dei Iudicis verbis ad simulatum Dracōnem Genet. 3. 15. *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius; ipsa conteret caput tuum*. Per Mulierem hanc Christianam designari Ecclesiam effecimus pluribus in Operæ nostro de Martyo; & est multorum extimatio. Observavi etiam supra loco proximè memorato, tam fœcundum esse originales verbum *as̄t̄* positum pro *ponam*, ut inimicitias magno consilio, accuratè, consiliorè, ex arte, & sapientissime dispositis significet. Verbo autem *conteret* tam Hebraicè, quam Græcè & Chaldaicè exprimi. Mulierem hanc præoccupaturam serpentis caput, & universas flygii serpentis astutias, technas, tendiculas, prestigias, & machinamenta, quæ astuto eo defiguntur, præveretur. Sed unde, rogo, tanta illi sapientia, & virtus adversus Ecclesiam excitatas superasse. Et quidem Pannionii & aliorum mens est, per mare Gentiles, per terram Judæos figurari.

Genet. 3. 15. 1149 De Dei Verbo formâ humanæ naturæ induito habes Job 9. 8. *Qui gradituper* Job 9. 8. *fluctus maris*. In catena Græca super Job sic effertur: *Qui super mare ambulat, tanquam supra pavimentum*. Augustinus ita: *Qui ambulat super mare, tanquam super terram*. Ti. S. Augustinus; *per summitates maris incedit*. Ubi Olympiodorus ita explicat: *Videtur tanquam Vates Christi viri Incarnationem Verbi significare, quando Christus ad Apostolicam navem accedens, fluctus Gentilismi extimus ambulabat*. Huc enim refertur illud: *In persecutione mari via ejus*. Et sapienter observat noster Pinelli contra Eclesiam, Olympio.

aliquan-

S. Nyss.
tur S. Nyssenus in Sem. de Christi Natali lo-
quens de antiquo Dracone per Jesum obtrun-
cato; *Qui multiplex, ait, ejus caput, id est, vim illam malorum inventricem multa in se capi-
ta continentem, sustulit*.

1147 Sapientissime monet Paulus ad Ephes. 6. 12. scribens c. 6. 11. *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli*. Ubi Chrysostomus: *Non dixit, adversus pugnas, sed neque adversus bellaz, neque enim simpliciter Non nisi nos, neque aperte impugnat hostis, sed infra Christo ar-
diis, operculis usus*. Ut vero his Dæmonis machinis, technis, dolis, vaframentisque, quibus ille totus complicatur, coacervaturque, & va-
prævaleamus, nos Dæmonis communitos Apo-
stolus vult. At quænam isthac Dei arma ad-
versus calidissimum hostem? Unus utique Christus, Chrifisque sapientia, & virtus; ait S. Hieronymus: *Quæ autem alia Dei arma possumus existimare, quibus induendus est qui habet ad-
versus Diaboli dimicare versutias, exceptâ vir-
tute, quæ Christus est*. Porro quantumvis nos valide admittamus, omnes Dæmoni artes, & ma-
chinamenta penetrare non poterimus; plus in illo ignoramus, quæ de illo videmus; nunquam ipse, semper alius; nec magis ipse, quæ cum aliis. Solus oculatissimus Jesus totum eum agnoscit, & plus quæ linceis penetrat oculis. O versatissime satan, ad presentiam Christi de S. Chrysostomus: *Ex-
perire tibi artes tuas, intellige: ut aliorum argutè aiebat S. Chrysostomus. Ser. 11.*

1148 Denique Gentilissimi, & Judaismi ad-
versus Christianum nomen vires frangit, & Gentilissimi, & Judaismi, mihi virei
perdit Christus: in hoc enim sensu in fluctibus maris ambulare, & in omni terra stare dici-
tur, ut supra statuimus numero 1142. Atque huic mysterio pulchre deseruit fortis ille Angelus nube amictus, iride coronatus, sole ipso irradiatus. Qui posuit pedem suum dextrum su- Apoc. 10. 2.
per mare; finis rur autem super terram. Apoc. 10. 2. Atqui hic Angelus, ex multorum plati-
cito, Christus est magni consili Angelus: nu-
bes autem, iris, & sol Evangelicae prædicatio-
nis rorem, & imbre, pacem & concordiam, lu-
cem & caritatem toto orbe diffundendam,
metaphorice designant. Ceterum, cum Eccle-
sia dilatione obitaculo esent persecutionum fluctus maris astutus, id est, Gentilismi; ter-
ræque, id est, Judaismi, crassitudine terra hac
universa in primis conculeat, in fluctibus maris ambulare describitur Christus Dominus,
qui aquis mergatur tumentibus. In cuius rei argumentum dicitur ipse quandoque firme gressu ambulasse super mare exæstuans, Marci 6. 48. Quod vero Christus in fluctibus maris ambulet, indicat sanè graves difficultates, ingentia pericula, & persecutions adversus Ecclesiam excitatas superasse. Et quidem Pannionii & aliorum mens est, per mare Gentiles, per terram Judæos figurari.

1149 De Dei Verbo formâ humanæ natu-
ræ induito habes Job 9. 8. *Qui gradituper* Job 9. 8. *fluctus maris*. In catena Græca super Job sic effertur: *Qui super mare ambulat, tanquam supra pavimentum*. Augustinus ita: *Qui ambulat super mare, tanquam super terram*. Ti. S. Augustinus; *per summitates maris incedit*. Ubi Olympiodorus ita explicat: *Videtur tanquam Vates Christi viri Incarnationem Verbi significare, quando Christus ad Apostolicam navem accedens, fluctus Gentilismi extimus ambulabat*. Huc enim refertur illud: *In persecutione mari via ejus*. Et sapienter observat noster Pinelli contra Eclesiam, Olympio.

aliquo dñe Ducis aut Imperatoris prælanti-
s, debellantis, & triumphantis hostes; quod non semel Latinus Interpres reddit calcare, aut conculcare: quod prælanti, & vincentis est, ut claret ex Deut. 11. 24. ex Iud. 5. 21. Michææ 1. 3. Certè eò spectasse Jolum putaverim, ut commendet Christi Dei virtutem, & sapientiam in conculando, & compescendo persecutionum fluctus, & procellosissima maria, quorum objectu absterre Catholican Ecclesiam ab incepto, Gentilitas conitebatur. Sed unius Christi virtute pro illa prælanti, debellantis, & triumphantis, & per medios vortices gradientis, aduersa omnia de ira cesserunt, sedataque sunt. Sic capienda Magni Gregorii interpretatione ex lib. 9. in Job cap. 5. Super fluctus maris Dominus graditur, quia chm se procelle persecutio-
ne erigit, miraculorum ejus obstapfactio-
ne franguntur. Qui enim tumores humanae ve-
sanæ mügat, quasi erectas in cumulo undas
caput conculeantur. Adde ex S. Bernardo in Ser. super Signum magnum, premente illud; Apoc. 12. & luna sub pedibus ejus, ita opportunè: In-
sipientia verò omnis longe sub pedibus ejus est, S. Bernar-
di penitus absit hoc ab insipientium mulierum numero, & collegio Virginum fatuarum. Imò vero & unicus ille stultus, & totius stultitiae princeps, qui vere mutatus in luna sapientiam perdidit in decoro suo, sub Maria pedibus con-
culatus, & contritus miseram patitur servitu-
tem. Nimis ipfa est quondam à Deo promis-
sa mulier serpentis antiqui caput, virtutis pede
contritura, cuius plane calcaneum in mulis
versutis insidiatus est, sed sine causa: id est,
frustrane proorsus confilio, irrito, & inani co-
natur: Virgo enim sua mirabilis sapientia versutis inimici, astutas artes, & machinamenta pene-
trat, & eludit. Callet igitur Deipara omnes
inferni adversus Ecclesiam machinationes, &
technas; & figillat omnia singulorum fide-
lium discrimina præoccupat, prævertit, & ir-
rita facit. Atque eapropter, multocula effecta
dicitur à S. Epiph. Ser. de laud. illius.

1150 **H**unc etiam sensum inesse præactis
Ecclesiastici verbis, ex supra di-
ctis constat. Præmittenda vero ante illustra-
tionem, S. Bonaventura sententia in speculo cap. 5. ubi sic Deipara immensitatem com-
mendat, & explicat: *Quis Marie immen-
sitem dimensus est, nisi ille solus, qui ipsam non
solum in gratia & gloria, sed etiam in mi-
sericordia tam altissimam, tam latissimam, tam
profundam operatus est?* Quasi dicat: Non na-
turâ, sed gratia, sed gloria, sed Dei misericordia immensa est: immensa quidem alti-
tudine, latitudine, profunditate. Consonant S. Epiph. in Orat. de laud. Virginis: *Gratia S. Virginis est immensa*. S. Anselmus in lib. de Excell. Virginis: *Immensem gratia tua, & gloria considerare cupienti, ô Virgo, sensus deficit*. Et S. Damasc. in Orat. 2. de Dormitione B. Virginis: *Virgo gratia abyss immensa*. Quorū hæc? Ut appareat, Deiparam per hanc suæ gratia, & gloria immensitatem esse ubique, adesse omnibus, prodeesse singulis, immensum propromodum Christianæ Ecclesiae spatiū circumquaque ambire, Dæmoni machinamenta eludere, persecutionum procellas compescere. Singula expendamus.

1151 In primis Ecclesiam ambit instar mu-
ri, eam protegens, ac defendens ab hostili-
bus incuribus. Quo spectant illa divini spon-
si verba Cant. 8. 9. *Si murus est, ædificemus
super eam propugnacula argentea*. Verba satis-
gentis Dei sunt de Genitricis suæ virtute con-
tra omnes machinas, & artes munitæ, quæ nullum præbeat ad urbem, instar muri, ingred-
sum. Respondet ipsa, murum se esse, qui vim
hostilem repellat, qui Ecclesiam ambiat, & pro-
tegat. *Ego murus, & ubera mea quasi turris*.

*Deipara
compe-
nit
persecu-
tio-
ne
procel-
las
adver-
sus
Ecclesiam.*

Zonar.

*Ed spectat
luna, cui
Ecclesiae in-
nitur.*

Apoc. 12.

Guillel.

B b 4

rio.